ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ КАМІТЭТАЎ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ГАЗЕТА УЗНАГАРОДЖАНА ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

1987
15
кастрычніка
чацвер

№ 26(1547)

ВЫДАЕЦЦА З 1922 ГОДА

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ
ТЭЛЕТАЙП
«УЧОРА - СЁННЯ - ЗАЎТРА»

СУСТРЭЧА

студэнтаў і выкладчыкаў з народным артыстам СССР Вячаславам Ціханавым прайшла ў актавай зале універсітэта. Добра вядомы гледачам па фільмах «Смага», «Справа была ў Пянькове», «Белы Бім Чорнае вуха», «Фронт без флангаў», «Семнаццаць імгненняў вясны» кінаакцёр падзяліўся з удзельнікамі сустрэчы сваімі думкамі аб складаным і цяжкім працэсе перабудовы ў нашым кінематографе, аб стужках, у якіх здымаецца цяпер, аб рабоце на «Беларусьфільме».

В. ВІКТАРАЎ.

ПА ЗАПРАШЭННЮ

арганізацыйнага камітэта Дзён радыёфізікі ў БДУ імя У. І. Леніна былі ў гасцях нашы студэнты — удзельнікі групы палітычнай песні «Салітон» фізічнага факультэта Сафійскага універсітэта. Камітэт ДКМС вельмі ўдзячны за цёплы, сардэчны прыём і сяброўскую сустрэчу. На наш погляд, такая новая форма супрацоўніцтва заслугоўвае ўвагі, і мы гатовы пашыраць і паглыбляць культурны абмен паміж нашымі універсітэтамі.

В. ГЕОРГІЕВА.

ВЫСТАЎКУ-ПРОДАЖ

да пачатку навучальнага года ў ВНУ і тэхнікумах мяркуе правесці магазін «Навукова-тэхнічная кніга». Пакупнікоў чакае шырокі выбар вучэбнай і даведачнай літаратуры па радыёэлектроніцы і вылічальнай тэхніцы, фізіцы і матэматыцы, прыладаі машынабудаванню.

Вучэбны дапаможнік «Курсавыя работы па рускай мове» спатрэбіцца студэнтам - філолагам. Дапаможнік «Курс алгебры і тэорыі лічбаў у задачах і практыкаваннях» прызначаецца для студэнтаў малодшых курсаў, таму доказ кожнай тэарэмы вядзецца па частках. Кнігі выпушчаны ў свет выдавецтвам «Вышэйшая школа».

Г. ХІТРЫК.

РАБОТНІКІ ВЫШЭЙШАЙ І СЯРЭДНЯЙ ШКОЛЫ! ПАСЛЯДОЎНА АЖЫЦЦЯЎЛЯЙЦЕ ПЕРАБУДОВУ АДУКАЦЫІ! УМАЦОЎВАЙЦЕ СУВЯЗЬ ВУЧОБЫ З ЖЫЦЦЁМ, ЗМАГАЙЦЕСЯ ЗА ТРЫВАЛЫЯ ВЕДЫ НАВУЧЭНЦАЎ І СТУДЭНТАЎ!

(З Заклікаў ЦК КПСС да 70-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі).

НА ПЕРАДАВЫХ РУБЯЖАХ

Рэлятывісты раяцца

У БДУ ІМЯ У. І. ЛЕНІНА адбылася рабочая нарада «Гравітацыя і электрамагнетызм». Восьмы раз сталіца Беларусі гасцінна сустракае спецыялістаў-рэлятывістаў з многіх навуковых цэнтраў краіны.

Такі вялікі давер да рэлятывістаў Белдзяржуніверсітэта, вядома, звязаны з навуковымі дасягненнямі групы рэлятывістаў кафедры тэарэтычнай фізікі. З 1976 года кафедра прызнана вядучай па праблеме «Гравітацыя і электрамагнетызм» секцыяй гравітацыі НТС МінВНУ СССР, каардынуючы ўсе работы ў гэтым напрамку. Рэлятывісты БДУ ўжо каля 20 гадоў маюць дагавор аб навуковым супрацоўніцтве з вучонымі Йенскага універсітэта імя Ф. Шылера (ГДР).

Поспехі групы бясспрэчныя. Гэта і пастаянныя абароны дысертацый супрацоўнікамі і аспірантамі кафедры, і публікацыі артыкулаў у самых аўтарытэтных навуковых часопісах краіны і свету, і выданне манаграфій і метадычных дапаможнікаў. Дацэнт кафедры А. К. Гарбацэвіч абараняў дысертацыю ў Йенскім універсітэце, прадстаўнікі розных краін — В'етнама, ГДР, Бурундзі — абаранялі дысертацыі пад навуковым кіраўніцтвам рэлятывістаў Белдзяржуніверсітэта. Паспяхова завяршае работу над дысертацыяй аспірант з Венесуэлы В. Вільяльба. Яго абарона, як, дарэчы, і шэрагу іншых аспірантаў кафедры, плануецца датэрмінова.

Зразумела, што прызнанне поспехаў радуе, але гэта накладвае і дадатковыя абавязкі. Напрыклад, у адпаведнасці з загадам МінВНУ СССР рэлятывісты універсітэта штогод выдаюць міжведамасны зборнік навуковых прац. У лістападзе выйдзе зборнік за 1986 год, а мы ўжо рыхтуемся да выдання наступнага.

Нас заўсёды радуюць сустрэчы з калегамі. Вось і сёлета з цікавымі дакладамі па самых актуальных праблемах нашай тэматыкі прыехалі прафесары М. У. Міцкевіч (Універсітэт Дружбы Народаў імя П. Лумумбы), Ю. С. Уладзіміраў (МДУ), прадстаўнікі Тарту, Дубна, Краснаярска, Львова, Бранска, Йашкар-Алы і іншых цэнтраў краіны. Усяго на нарадзе было заслухана каля 60 дакладаў, у тым ліку дзевяць падрыхтавалі рэлятывісты нашага універсітэта.

Нарада паказала, што інтарэсы рэлятывістаў вельмі шырокія. Гэта і новыя матэматычныя метады, і пабудова новых альтэрнатыў тэорыі, і прыкладныя праблемы, і праблемы на стыку розных навук, напрыклад, на стыку квантавай тэорыі і тэорыі гравітацыі.

З году ў год пашыраецца фронт работ па гравітацыі і электрамагнетызму. Рэлятывісты кафедры тэарэтычнай фізікі зробяць усё магчымае, каб заставацца на перадавых рубяжах гэтага напрамку.

Г. ШЫШКІН,
дацэнт кафедры тэарэтычнай фізікі.

Знаёмцеся: Наталля КАЎТУР

Сканцэнтраваны погляд, прыўзнятыя ад нецярпення плечыкі, складзеныя разам рукі. Што так захапіла Наталлю? Здаецца, ужо ўсё добра ведае, даўным-даўно прывыкла да лекцый, семінараў, лабараторных, а тут нават і пра фотакарэспандэнта забылася. А можа, так яно і павіна быць: калі нават пасля званка на перапынак студэнт гатовы слухаць выкладчыка, бо верыць кожнаму яго слову?

Сёння перабудова адбываецца ва ўсім нашым жыцці. Не можа яна не закрануць і вышэйшую школу. І ў гэтых умовах вельмі важна, каб кожны чалавек, каму даверана справа вучыць другіх, гаварыў з імі праўдзіва і шчыра. Тады аўдыторыя будзе рэагаваць гэтак жа, як студэнтка III курса ФПМ Наташа Каўтур, толькі тады пасеянае ў час вучобы зерне прарасце ў вучнях добрымі, справядлівымі ўчынкамі.

Фота С. ПЛЫТКЕВІЧА.

РЭХА ТРЭЦЯГА ПРАЦОЎНАГА

«Бульба»— без кампрамісаў

ЗРАЗУМЕЛА, з кожнага правіла ёсць выключэнне. Але тут іх чамусьці асабліва многа. І не стыхійна ж больш 120 тысяч студэнтаў ВНУ, навучэнцаў тэхнікумаў і вучылішчаў штогод выязджаюць увосень убіраць ураджай у калгасы і саўгасы — АРГАНІЗАВАНА. Толькі, глядзіш, там у атрадзе з харчаваннем не ўсё ў парадку, тут — пасцельных рэчаў па камплекце на тры чалавекі выдалі, а ў іншай гаспадарцы і зусім не гатовы да прыёму студэнтаў. Значыць, недапрацоўваюць тыя, хто яшчэ зімой пачынае займацца арганізацыяй асенніх студэнцкіх сельгасатрадаў? Ці ёсць іншыя прычыны, якія нараджаюць шматлікія праблемы ў гэтых атрадах? Мяркуйце самі.

У калгасе «Камуніст» Чавускага раёна атрад першакурснікаў механіка-матэматычнага факультэта БДУ імя У. І. Леніна працуе, як гаворыцца, з раніцы да позняга вечара, нават абеды рабятам у поле прывозяць. Працуюць без выхадных, пры любым надвор'і. Зрэшты, гэта не зусім так. Нярэдка даводзіцца на полі і гультаяваць — тым, хто працуе на бульбаўборачных камбайнах,— тэхніка іншы раз выходзіць са строю.

І ўсё-такі мне пашанцавала: гэта быў адзін з нямногіх асенніх атрадаў, які жыве ў інтэрнаце. Праўда, як хутка ўдалося пераканацца, інтэрнат быў не з лепшых. Шчыліны ў сценах, вялікія дзіркі ў падлозе... Пернікі тут на стале не пакідалі — у доме ёсць мышы. Калі хлопцам станавілася занадта халадна, дзяўчаты адчынялі дзверы свайго пакоя, каб з яго ад адзінай, якая дзейнічала, печы хоць крыху нацягнула цёплага паветра ў пакой рабят. Сушылі вопратку тут жа, на спінках ложкаў. Тут жа ляжалі хворыя. «Неяк умудраемся хварэць па чарзе. Дзіўна, чаму не ўсе адразу?..» — пацiскалі плячыма студэнты.

У гаспадарках, якія штогод прымаюць СА, павінны быць добрыя стацыянарныя базы. Амаль ці не ва ўсіх дакументах, якія датычаць арганізацыі студэнцкіх сельгасработ, запісана: толькі «ў парадку выключэння дапускаецца размяшчэнне лінейнага атрада ў некалькіх лагерах у аддзяленні аднаго саўгаса, калгаса». «А ў нас пакуль у 24 гаспадарках раёна,— гаворыць камандзір Чавускага занальнага штаба СА Дзмітрый Мядзведзеў,— толькі тры такія, як у «Камунісце», баракі». Вось ужо, праўда, баракі — інакш не назавеш.

Я спецыяльна апускаю тое, аб чым гаварылі мне ў кожным атрадзе: аб адсутнасці спецвопраткі, аб аднастайнасці харчавання, аб зрэдку паказваемых у сельскім клубе стужках.

З пастановы Дзяржаўнага камітэта СССР па працы і сацыяльных пытаннях, Дзяржаграпрома СССР, сакратарыята Усесаюзнага Цэнтральнага Савета Прафсаюзаў ад 10 жніўня 1987 года:

«Наладзіць строгі кантроль за захаваннем у гаспадарцы неабходных умоў для высокапрадукцыйнай працы і адпачынку студэнтаў і навучэнцаў, забеспячэннем іх неабходнымі спраўнымі механізмамі і інвентаром, звярнуўшы асаблівую ўвагу на стварэнне небяспечных умоў працы, строгае выкананне рэжыму рабочага часу і часу адпачынку, забеспячэнне студэнтаў і навучэнцаў неабходнай спецвопраткай, спецабуткам і іншымі сродкамі індывідуальнай аховы».

Гэта патрабаванне — да Дзяржаграпромаў саюзных рэспублік, саветаў і камітэтаў прафсаюзаў. А цяпер давайце кампетэнтна, з веданнем таго, наколькі «рэальна» іншыя пункты гэтага патрабавання ажыццёўлены, скажам: далёка не ва ўсіх гаспадарках, не ў кожнай арганізацыі першачарговы, важнейшы клопат — клопат пра чалавека. Бывае, што выражаецца ён яшчэ і такім чынам. У адным калгасе Магілёўскай вобласці старшыня паабяцаў студэнтам: «Скончыце убіраць бульбу 5 кастрычніка — атрымаеце прэмію 200 рублёў, шостага — 100 рублёў, ну, а сёмага — ужо ні рубля не дам». Надрываліся рабяты ў полі да ночы, але паспелі ўсё ж да шостага.

Так, сёння галоўная наша агульная задача — сабраць ураджай з найменшымі стратамі. Ад гэтай справы не можа быць у баку ні школьнік, ні студэнт, ні рабочы. Так, можна ад нечага адмовіцца ў малым, не заўважаць нейкія цяжкасці — у рэшце для сябе ж убіраем з палёў бульбу, гародніну. Але мы не можам забываць пра тое, што ніякія цэнтнеры і тоны сабранага ўраджаю не аплацяць куды большай страты — чалавечага здароўя, працаздольнасці. Ды і што, уласна, выйграем мы, калі на полі замест трыццаці байцоў студэнцкага атрада працуе пятнаццаць, якія яшчэ не паспелі захварэць?

Г. ВІТКОЎСКАЯ.

ЛЕТА БЫЛО. ЯНО ЗАСТАЕЦЦА І БУДЗЕ...

ГЕАГРАФІЮ БАЙЦЫ СТУДЭНЦКІХ БУДАЎНІЧЫХ, ГАСПАДАРЧЫХ, ПЕДАГАГІЧНЫХ АТРАДАЎ УСІХ ФАКУЛЬТЭТАЎ НАШАГА УНІВЕРСІТЭТА ВЫВУЧАЮЦЬ У ЧАС ТРЭЦЯГА ПРАЦОЎНАГА СЕМЕСТРА. СЯРОД СОТНІ ГАРАДОЎ І ВЕСАК, ДЗЕ ЯНЫ ПРАЦУЮЦЬ, ЁСЦЬ І ТАКІЯ, ШТО РАЗМЕШЧАНЫ ЗА МЕЖАМІ НЕ ТОЛЬКІ БЕЛАРУСІ, АЛЕ І КРАІНЫ. СЕЛЕТА ДВА АТРАДЫ УНІВЕРСІТЭТА ВЫЯЗДЖАЛІ НА ПРАЦУ Ў ГДР І БАЛГАРЫЮ. ПРА АДЗІН З ІХ, АТРАД «ДРУЖБА», МЫ РАСКАЗВАЛІ Ў ПАПЯРЭДНІМ НУМАРЫ ГАЗЕТЫ. СЕННЯ — СЛОВА НАШАМУ ПАЗАШТАТНАМУ КАРЭСПАНДЭНТУ, БАЙЦУ СБА «НЯМІГА» СВЯТЛАНЕ ГОГАЛЬ.

Якім бы яно ні было, мы доўга аб ім памятаем, нават шкадуем аб яго скарацечнасці, дзякуем за яркасць, цяпло, шчырасць, за тое, што яно дапамагло нам лепш пазнаць сябе, таварыша, пабачыць новыя месцы, пасталець у працы. «Яно» — гэта, канешне, лета, і ў кожнага з нас свае, звязаныя з летам лірычныя думкі, успаміны, уражанні.

Для некага гэта лета « у працоўнай спяцоўцы» было першым, для некага — чарговым, а для кагосьці,— на жаль, апошнім. Для ўсіх вас, паважаныя сябры, прапануем спецвыпуск «Лета было. Яно застаецца і будзе...».

АДРАСЫ СЯБРОЎСКІХ СУСТРЭЧ

Месяц па сафійскаму часу

СУМКА ЗГУБІЛАСЯ. І знайсці яе ў чужым начным горадзе не было ніякай надзеі. Нівена, якая нас суправаджала, сказала нешта наконт «пункта знаходак». Але... Які там пункт, калі заўтра мы павінны быць ужо ў Сафіі. А ў сумцы былі ўсе плёнкі. Шкада, але ад фотаздымкаў да расказу аб паездцы давялося адмовіцца.

Гэта была маленькая прыгода ўсяго нашага атрада. Цяпер і я зусім спакойна ўспамінаю той эпізод, а тады было вельмі-вельмі непрыемна і шкада. Памяць чамусьці ў чалавека так устроена, што непрыемнасці хутчэй адыходзяць у нябыт, а прыемнае доўга ўспамінаецца.

Наша дарога ў братнюю Балгарыю пачалася з цягніка «Мінск — Кіеў». Паўтары суткі мы гулялі па Кіеву, а пасля занялі свае месцы ў наступным цягніку — «Масква — Сафія». Савецка-румынскую граніцу перасякалі ноччу. Санлівыя, мы і не прыкмецілі, як наш вагон «сеў» на новыя колы. Затое, калі перасякалі румына-балгарскую граніцу, ехалі цераз мост Дружбы, то ад вокнаў нас нічым нельга было адарваць: унізе каціў свае воды велічны Дунай.

Пасля чыгункі трошкі аўтобусам — і мы на месцы — каля інтэрната Вялікатырнаўскага універсітэта, у якім і размясціліся. Да вечара знаёміліся са старажытнай сталіцай Балгарскага царства. Горад Вяліка Тырнава, з яго вузкімі вуліцамі, чарапічнымі дахамі, старажытнай крэпасцю, сучаснымі збудаваннямі спадабаўся і палюбіўся нам, як гавораць, з першага погляду.

А трэцяга жніўня ў байцоў «Нямігі» пачаўся рабочы перыяд. Як і было запісана ў дагаворы, мы адпрацавалі 18 дзён. Байцы атрада дапамаглі дзіцячаму садзіку атрымаць і размясціць новую мэблю, падрыхтавалі і пафарбавалі некалькі дзесяткаў металічных канструкцый, якія выкарыстоўвалі на будаўніцтве горада. Але асноўным аб'ектам быў водны спартыўна-аздараўленчы комплекс Вялікатырнаўскага універсітэта. Юнакі займаліся бетонам, дзяўчаты — добраўпарадкавалі будаўніцтва. Начальнік будаўнічага аб'екта Хрысцеў Кынчо Косеў адзначыў:

— Работай вельмі задаволены. Выдатна працуеце!

Такія ж добрыя водгукі чулі студэнты і ад балгарскіх рабочых.

— Ну як, браткі, падабаецца ў нас? — пыталіся яны.

— Так, вельмі. І працаваць, і адпачываць.

Вечарамі былі песні, гітара. Да нас у госці прыходзілі балгарскія студэнты: куратар нашага атрада, намеснік штаба працоўных спраў універсітэта, студэнт рускага аддзялення філфака Марын Марынаў, гід Елізавета Велева, наша любіміца, вясёлая, шумлівая Мілена Георгіева і іх сябры.

Сумаваць не даводзілася: знаёміліся з горадам, схадзілі на оперу «Калаян», якую паказвалі ў «Царэўцы» на натуральным дэкоры крэпасці XII — XIII стагоддзяў, дружна «пахварэлі» за жаночую зборную нашай 'краіны па гандболу, якая ўдзельнічала ў турніры «Дружба-87». А хіба забудуцца паездкі ў Плевен і Габрава!

Усе чулі пра горад смеху. У Габрава мы наведалі музей сатыры і гумару. А ў Плевене аддалі даніну павагі і памяці мужнасці рускіх салдат, загінуўшых тут у 1877 годзе. Не магла не ўразіць панарама Плевенскага бою, бою, які быў рашаючым у вызваленні горада ад турэцкага іга. Займальным было наша падарожжа пад зямлёй, калі знаёміліся з пячорай Бачо Кіро.

Два дні мы любаваліся сталіцай Балгарыі. У Сафіі ёсць што паглядзець: палац імя Людмілы Жыўкавай і храм Аляксандра Неўскага, маўзалей Дзімітрава і карцінная галерэя. «Штурмавалі» мы і гару Віташу, праўда, з дапамогай канатнай дарогі.

Апошнім пунктам нашага знаходжання ў НРБ была Варна. Пасля работы, кажу гэта шчыра, мы цудоўна адпачылі на пляжах Залатых пяскоў.

Зусім непрыкметна наблізіўся дзень ад'езду...

Сёння наш атрад збярэцца зноў, каб яшчэ раз успомніць усе важныя і яркія моманты трэцяга семестра. Мы з радасцю сустрэнемся з нашым камандзірам, аспірантам фізічнага факультэта Генадзем Пальчыкам і камісарам атрада, інжынерам-праграмістам ВЦ універсітэта Аляксандрай Крутых. Спадзяюся, што змагу ўбачыць Жану Ждановіч, Наташу Шпін, Віцю Чайчыц, Ігара Ціханчука, Люду Ральковy, Аксану Мірановіч, Сашу Купрэвіча, Ігара Зыгмантовіча. Хочацца думаць, што і ў наступным годзе месцам дыслакацыі «Нямігі» зноў стане дружалюбная Балгарыя.

Пагаварыць ёсць аб чым

ЛЕТАМ у Карэліі працавалі чатыры ЛСА БДУ імя У. І. Леніна: імя П. Купрыянава і імя М. Чэпіка (факультэт радыёфізікі і электронікі), «Дзяржынец» (юрыдычны факультэт), «Травітон» (фізічны факультэт).

У занальным атрадзе, які па традыцыі ўзначальваў штаб, сфарміраваны на базе нашага універсітэта, працавалі 23 лінейныя атрады, якія дыслацыраваліся на тэрыторыі Лоухскага, Кемскага, Беламорскага, Калевальскага раёнаў Карэльскай АССР. Разам з пасланцамі Беларусі ў нашым занальным атрадзе былі пяць ЛСА з Петразаводска, два — з Узбекістана і адзін — з Яраслаўля.

Універсітэцкія атрады з'явіліся лідэрамі сацыялістычнага спаборніцтва. Усе яны перавыканалі свае дагаворныя і сацыялістычныя абавязацельствы. Напрыклад, ЛСА імя Чэпіка выканаў планавае заданне на 150 працэнтаў, а атрад «Травітон» — на 140. Яны здалі два аб'екты са студэнцкім Знакам якасці, укаранілі пяць рацпрапаноў. Названыя атрады па праву сталі пераможцамі сацыялістычнага спаборніцтва ў занальным атрадзе. Добрыя вынікі і ў студэнцкіх атрадаў імя Купрыянава і «Дзяржынец».

Радуе, што ў сёлетнім працоўным семестры многія камандзіры і камісары паказалі сябе здольнымі арганізатарамі, працавалі адладжана, без мітусні. Гэта і Валерый Крупневіч (камандзір атрада «Травітон»), і Сяргей Бранкевіч (атрад імя Чэпіка), і Андрэй Салтановіч (атрад «Дзяржынец») і іншыя. Іх поспех — у дасканалай падрыхтоўцы да працоўнага лета, у дысцыплінаванасці, у творчым падыходзе да справы. Хлеб камандзіра, як вядома, нялёгкі. Да таго ж сёлета склалася цяжкая сітуацыя, асабліва ў атрада імя Купрыянава. Былі перабоі з пастаўкай будаўнічых матэрыялаў, і вялікую ролю ў вырашэнні ўсіх праблем адыгралі камандзіры.

На практыцы часта здараецца, што энтузіязмам байцоў, як кажуць, прыкрываюць хібы ў гаспадарчых арганізацыях. Многія прадпрыемствы несур'ёзна падыходзяць да падрыхтоўкі атрадаў. Таму, на наш погляд, камандзірам ЛСА неабходна даць большыя правы ў скасаванні і перазаключэнні гаспадарчых дагавораў. Гэтыя і многія іншыя пытанні зараз шырока абмяркоўваюцца ў сувязі з надрукаваннем Статута УСА.

Нядрэнна працавалі ў гэтым годзе і камісары універсітэцкіх атрадаў. Дыскатэкі, спартыўныя спаборніцтвы, шэфская дапамога, выступленні агітбрыгад надоўга запомняцца мясцовым жыхарам. Аднак у плане грамадска-палітычнай работы патрэбна рабіць значна больш і не толькі для справаздачы. Я думаю, што на гэту тэму варта пагаварыць асобна.

В. ШАДУРСКІ,
камандзір Лоўхскага занальнага штаба студэнцкіх атрадаў.

Байцы студэнцкіх атрадаў — гэта своеасаблівая вялікая працоўная армія. Гэта сіла, якая не толькі робіць добрыя карысныя справы. Гэта сіла, якая яшчэ валодае і значным творчым патэнцыялам. Байцы студэнцкіх атрадаў спаборнічаюць паміж сабой не толькі ў працы, а і ў спартыўных спаборніцтвах, мастацкай самадзейнасці, іншых конкурсах. Невыпадкова таму фестываль студэнцкіх атрадаў Клецкага занальнага атрада, які адбываўся 2 жніўня ў Нясвіжы і 9 жніўня ў Клецку, сабраў так многа жадаючых прыняць у ім удзел.

Па выніках фестывалю I месца (2 жніўня) заняў атрад «Памяць» юрыдычнага факультэта, а пераможцам 9 жніўня стаў атрад таго ж факультэта «Рытм».

У снежні гэтага года плануецца правесці вечар працоўнай славы для летніх студэнцкіх атрадаў універсітэта.

В. БОЙКА.

НА ЗДЫМКАХ: весела ў нас на фестывалі!
Фота В. КАРАЛЯ.

АТРАД: РЫСЫ ДА ПАРТРЭТА

На галоўнай вуліцы семестра

А ГЭТА было б проста цудоўна: прайсці па ўласнай вуліцы з аркестрам... Толькі адкуль узяцца аркестру ў вёсцы? Адно суправаджэнне — пеўні, гарлапаняць з раніцы да ночы, не перастаючы, ды гусі — гэтым таксама нічога не ўказ, разгульваюць сабе спакойна па дарозе і ўвагі не звяртаюць на машыны. «Зніжаюць тэмпы будаўніцтва»,— жартуе камандзір будаўнічага атрада «Рытм» Дзмітрый Валкавец.

Калгас «Савецкая Беларусь», 8 вёсак, 7 ферм, адзін асфальтавы завод і аж два свае студэнцкія атрады.

«Рытм» у калгасе ўвесь год асабліва чакаюць не дачакаюцца. Не з-за вясковай цікаўнасці да сталіц і не толькі з-за катастрафічнага дэфіцыту рабочых рук і магчымасці за кошт студэнтаў латаць дзіркі. Хоць чаго там утойваць — і гэта ёсць: працаваць на будоўлі няма каму. Паставілі студэнты мінулым летам тры каробкі для жылых дамоў, і цэлы год яны напаўняліся дажджом, снегам і ветрамі — не было каму закончыць.

Неяк зімой у калгасе прайшла чутка: «Рытм» накіроўваюць у іншую гаспадарку. Расказваюць, старшыня ад такой несправядлівасці дайшоў да ЦК камсамола Беларусі. Стукаўся ва ўсе кабінеты і даказваў: «Ды я ж іх сам знайшоў!».

А шукаў так: калі пяць гадоў назад яму прапанавалі заключыць дагавор з любым будаўнічым атрадам, на выбар, пагартаў спісы інстытутаў і скеміў: «Універсітэт — фірма салідная, а юрфак — сур'ёзная. Парадак будзе».

Першае, аб чым іх шчыра папрасілі, не ўстройваць спектакляў з вывучанымі маналогамі і карэпеціраванымі рукамі. Усе толькі заўсміхаліся. Потым паказалі пусты чатырохвугольнік дома без намёку на дах і сказалі: «Праз два дні ён павінен быць гатовы. Думаеш нам зараз да спектакляў?».

«Гэта ўсяго за два дні? Не хачу вас, рабяты, крыўдзіць, але патрэбна рэальна глядзець на свае сілы, час забыць пра хлапечае выхваленне і г. д...» Усё гэта я, зразумела, не сказала, толькі падумала пра сябе. На наступны дзень выдумала прычыну, прыбегла к дому. Бацюхны! Трохвугольнікі франтонаў ужо амаль запоўнены цэглай!

У штабах студэнцкіх атрадаў пра перапрацоўкі добра ведаюць. А злавіць, як кажуць, за руку — непрыемнасці. Вось гэта, даказвалі мне рабяты, і ёсць у будатрадаўскім жыцці самы вялікі спектакль.

Дванаццаць дужых хлопцаў у рабочым адзенні кожную раніцу запрыгваюць у грузавічок і трасуцца па размазаных паміж палямі дарогах — на ферму, у гараж, на Універсітэцкую вуліцу — на аб'екты.

З першых дзён па даўняй студэнцкай звычцы пачаліся спазненні. Раз, другі, трэці. Камандзір аднойчы не вытрымаў і адправіў машыну. Пакрыўдзіліся тады на яго вельмі. Гаспадарка вялікая, аб'екты раскіданы, пешшу не дойдзеш. Сядзелі ў лагеры, чырванелі, чакалі астатніх да абеду...

Складанасць у тым, што байцы «Рытма» на дзве трэція — аднакурснікі, і на трэць — аднагрупнікі. Сябры. А сяброўства не трывае камандзірства, а будатрад — патурання.

Гэта недасведчаныя думаюць, што камандзір павінен першым выкідваць рыдлёўкай зямлю з катлавана і хутчэй за ўсіх рабіць кладку. Праўда, Валкавец, муляр трэцяга разраду, выпускнік будаўнічага ПТВ, гэта зможа. Але галоўная яго задача — трымаць цэлую звязку нітак і сачыць, каб ні адна з іх выпадкова не абарвалася.

...Тры дні засталося. Тры абеды, тры вячэры, тры пад'ёмы ў шэсць раніцы. Потым — апошняе «дзякуй» дзяўчатам-кухаркам і апошняе «да пабачэння» вёсцы. Потым Дзіма Валкавец з камісарам атрада Жэнам Лазарэнкавым паедуць у дзіцячы дом у Даматканавічы і ўручаць выпускнікам 24 пары новенькіх гадзіннікаў. Потым — палучка.

Даўно ўжо ні для каго не сакрэт, што ў будаўнічыя атрады зараз едуць не за адной рамантыкай — а каб падтрымаць сябе матэрыяльна. Гэта iмпануе значна больш, чым адчайныя тэлеграмы здаровага хлапчыны дамоў з адным толькі словам: «Грошай!» і ныццё, што немагчыма пражыць на стыпендыю. Зарабляць ганарова. Значыць, і ў тым, што чалавек хоча ведаць, на якія мэты ідуць яго грошы, нічога брыдкага няма. Даволі дарослы падыход.

У мінулым годзе студэнцкія атрады Беларусі пералічылі 438 тысяч за дні ўдарнай працы. На арганізацыю фестываляў і свят, па даных рэспубліканскага штаба, з гэтага фонда пайшло 4590 рублёў. Не сумняваюся, што астатнія грошы таксама пайшлі па прызначэнню: на навучанне байцоў, на значкі, нашыўкі, узнагароды (своеасаблівыя, дарэчы, думка: узнагародзьце нам за кошт мяне!). Але вось цікава: колькі і на што канкрэтна!

Чаму ўзнікла такое пытанне? Тлумачу. Атрад «Памяць» — сусед «Рытма» па Клецкаму раёну, прапанаваў бясплатна адпрацаваць у фонд будаўніцтва ў Мінску помніка воінам, якія загінулі ў Афганістане.

325 атрадаў Клецкай зоны на пачын адгукнуліся шэсць. Астатнія [illegible] прамаўчалі. У тым ліку і «Рытм». Пытаю: чаму? Бянтэжацца, уздыхаюць: «Дрэнна на душы». Але ж вырашылі, усе так вырашылі! «Разумееш, мы не мелі нічога супраць ініцыятывы «Памяці». Тут іншае. Тут няма ўпэўненасці, што гэтыя грошы абавязкова пойдуць на справу»,— гавораць яны і тут жа задаюць пытанне «на засыпку»: «Табе не здаецца, напрыклад, што зараз Гагарын па сродках, якія накіроўваюцца сюды, даўно павінен быў перагнаць Маскву?».

Новы статут студэнцкіх атрадаў аб тым, як расходуюцца добраахвотныя ахвяраванні, паведамляе відавочна недастаткова.

Вельмі проста зараз абвінавачваць усіх у меркантыльнасці, скупасці і пералічванні капеек. (Хоць якія там капейкі — другі дзень у «Рытме» можна зарабіць па 30—40 рублёў). Але «Рытм» прагны хіба толькі да работы.

Неяк мінулым летам у атрад заглянуў камісар занальнага штаба. Дзелавіта закасаў рукавы: «Я, уласна, не правяраць — працаваць!». Рабяты пераглянуліся, без слоў адзін аднаго зразумелі. «А не дрэнна, таварыш камісар, вось гэтую кучу цэглы перанесці ў другое месца?» Раз-два — узялі! Тут патрэбна ж камісару пахваліцца: «А вось калі мы працавалі ў будатрадзе, мы з насілкамі не хадзілі — бегалі...». «Ну, таварыш камісар, тады пабеглі!». І так — паўдня. Нічога, усе вытрымалі. Потым, праўда, нашы «героі» з цяжкасцю запрыгнулі ў машыну і не маглі ўжо размахваць рукамі, ды і адзін на аднаго стараліся не глядзець — смех разбіраў.

Ці яшчэ адзін прыклад. Дом інваліда вайны Купцэвіча ў вёсцы Іскра. Дом такі стары, што нават дзевяностагадовыя старажылы не памятаюць, калі яго паставілі. Не на фундаменце стаіць, на велізарных валунах. Папрасіў дзед Купцэвіч адрамантаваць яму домік. Абклалі белай цэглай. Прыгожа атрымалася. З атраднай скарбонкі тады, дарэчы, пайшла кругленькая сума — таму што ніхто і не думаў успамінаць аб незапланаванай рабоце: новых рамах і адначасова залатаных на старым доме дзірках. Самідзесяцiпяцiгадовы Аляксей Міхайлавіч Купцэвіч сядзіць зараз усе дні на лаўцы, пагладжвае абрубак левай рукі, пакінутай у Польшчы ў маі сорак пятага, і любуецца домам — налюбавацца не можа.

...Вуліцу назвалі Універсітэцкай. А вуліца гэта ўжо даўно ўткнулася носам у поле і крута забрала направа. Значыць, новыя гаспадары будуць атрымліваць пісьмы на іншы адрас, не на Універсітэцкую. А наогул, хіба гэта так важна...

Г. САПОЖНІКАВА.

КУЛЬТУРА — З'ЯВА ШМАТГРАННАЯ. ЯНА МАЕ НА ЎВАЗЕ ЯК ДУХОЎНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ, ТАК І МАТЭРЫЯЛЬНЫЯ АБ'ЕКТЫ: ТВОРЫ ЖЫВАПІСУ, ВЫДАДЗЕНЫЯ КНІГІ, ПОМНІКІ АРХІТЭКТУРЫ. АЛЕ САМІ ПА САБЕ МАТЭРЫЯЛЬНЫЯ АБ'ЕКТЫ ІСНАВАЦЬ НЕ МОГУЦЬ. НЕЧЫЯ ТАЛЕНАВІТЫЯ РУКІ ІХ СТВАРАЮЦЬ, НЕЧЫ ЎЗРУШАНЫ ПОЗІРК ІМІ ЗАЧАРОЎВАЕЦЦА, НЕЧЫ ДАПЫТЛІВЫ РОЗУМ ДУМАЕ НАД ІМІ, Г. ЗН. ПАВІННЫ ІСНАВАЦЬ ЛЮДЗІ, НЕПАСРЭДНА ЗВЯЗАНЫЯ З АБ'ЕКТАМІ І З'ЯВАМІ КУЛЬТУРЫ, ПРЫНАМСІ, СУВЯЗЬ ГЭТА ДВУХБАКОВАЯ. ЧАЛАВЕК СТВАРАЕ ТВОРЫ МАСТАЦТВА, І ЯНЫ, У СВАЮ ЧАРГУ, АКАЗВАЮЦЬ УПЛЫЎ НА ЧАЛАВЕКА: ФАРМІРУЮЦЬ ЯГО ГУСТ І СВЕТАПОГЛЯД. АРХІТЭКТУРА Ў ГЭТЫМ ПЛАНЕ — САМАЕ МАСАВАЕ МАСТАЦТВА, БО ЯНА АКАЗВАЕ ЎПЛЫЎ ПАСТАЯННА, НЕЗАЛЕЖНА АД НАШАЙ ВОЛІ, АДКЛАДВАЮЧЫСЯ ПАДСВЯДОМА. ДЛЯ БАГАЦЦЯ Ж АРХІТЭКТУРЫ НЕАБХОДНЫ ТРАДЫЦЫІ І СПАДЧЫНА.

«Брама»— вароты ў будучыню

СТУДЭНТЫ гістарычнага факультэта вырашылі практычнымі дзеяннямі, працай даказаць сваё права на спадчыну нашага народа. З гэтай нагоды пачалі ствараць студэнцкі атрад рэстаўрацыйна-археалагічнага напрамку. У планах камітэта камсамола ён запісаны як вучэбна-навукова-вытворчы атрад, гэта значыць, што ў даным калектыве павінна на справе ажыццяўляцца ідэя сувязі вучобы і навукі з вытворчасцю, з будучай прафесіяй.

Зразумела, не ўсё адразу было гладка. Спрэчкі выклікала назва атрада. Згодны, назва павінна адказваць спецыфіцы, вытворчай дзейнасці, быць простай і яснай. У перакладзе са стараславянскай і беларускай моў «брама» па-руску — «врата». Існуе і канкрэтна-гістарычны сэнс слова. Мы ж укладваем у яго свой сэнс: «брама» — гэта вароты ў нашу гісторыю, культуру, вароты ў будучае на аснове мінулага і сучаснага. А як наконт выразнасці? Так, слова ў цяперашні час выкарыстоўваецца рэдка: у некаторых літаратурных творах, навуковых колах, існуе ў лексіцы дыялектаў. Але мы бяром на сябе адказнасць за яго папулярызацыю, хочам даць слову другое жыццё.

Наша прымаючая арганізацыя — спецыялізаванае навукова-вытворчае аб'яднанне «Белрэстаўрацыя». Яна прапанавала ў якасці аб'екта помнік архітэктуры XVI-XVIII стагоддзяў, былы манастыр францысканцаў у вёсцы Гальшаны Ашмянскага раёна Гродзенскай вобласці.

ЖНІВЕНЬ. Працоўны семестр атрада пачаўся са знаёмства з Крэвам, Барунамі, Гальшанамі. Гальшаны цікавыя тым, што захавалі дыханне гісторыі ў забудоўванні і планіроўцы мястэчка як гандлёва-рамеслянага пасялення. Былі ў дарэвалюцыйнай Беларусі такія, якія не дараслі яшчэ да гарадоў, але ўжо выйшлі з межаў вёсак, пасяленні. Унікальны і Гальшанскі замак XVII стагоддзя, які стаў прататыпам Чорнага замка Альшанскага У. Караткевіча. Сумны лёс гэтага замка. Яшчэ ў 50-х гадах нашага стагоддзя ў яго сценах жылі людзі, у ім быў размешчаны тэхнікум пчаляроў. А цяпер толькі дзве вежы ды ўчастак сцен паміж імі ганарліва ўзвышаюцца на ўскраіне Гальшан. Затое ўнутры замка — кароўнік, тры карпусы якога стаяць на руінах старажытнага палаца. І гэтую новабудоўлю на ферме «Плебанцы» Гальшанскі саўгас узводзіць на месцы падмурка старога замка, канчаткова знішчаючы як помнік, так і культурны пласт каля яго.

Узнікае пытанне: «Ці ёсць у нас закон аб ахове помнікаў?». Так, ён ёсць, і пра гэта ведаюць амаль усе. Дык чаму ж ён пастаянна парушаецца, і ніхто не нясе за гэта адказнасці?! А сумныя прыклады ёсць. Нядаўнія жыхары замка — студэнты тэхнікума пчаляроў таксама прыклалі рукі да яго знішчэння. Кіраўніцтва тэхнікума загадала ім перад ад'ездам на канікулы выламаць са сцен па 80 цаглін і даставіць на будаўніцтва Гальшанскага дома культуры (!).

На жаль, колькі мы ні гаворым пра неабходнасць аховы помнікаў гісторыі і культуры, усё па-ранейшаму застаецца на паперы і словах... Нядаўна ў традыцыйнай рубрыцы «Спадчына» рэспубліканскага тэлебачання выйшла перадача па гісторыі Гальшан, якую вялі археолаг І. М. Чарняўскі і дырэктар Гальшанскай школы Э. С. Корзун. І што? Практычных мер па спыненню будаўніцтва кароўніка і разбурэнню помніка так і няма...

ТРОХІ лепшае ўражанне робіць стан цікавейшага помніка архітэктуры — Францысканскага манастыра. Яго касцёл быў закладзены ў канцы XV стагоддзя, потым неаднаразова перабудоўваўся. Цяперашні выгляд касцёл набыў у сярэдзіне XVIII стагоддзя. Манастыр належаў Гальшанскім, Сапегам, Жабам — члены гэтых родаў пакінулі нямала як цёмных, так і яркіх старонак у гісторыі Беларусі. Зараз ён абраны ў якасці філіяла Беларускага дзяржаўнага мастацкага музея.

Акрамя музея старабеларускага мастацтва ў манастыры плануецца размясціць дзіцячую мастацкую школу, а ў самім касцёле — залу арганнай музыкі. Хочацца адразу адзначыць, што акустыка тут цудоўная. Мы мелі магчымасць пераканацца ў гэтым, калі давалі канцэрт для мясцовых жыхароў і гасцей — атрада «Спадарожнік» з Гродзенскага медінстытута.

ПЛАНЫ планамі, але спачатку неабходна падаць праект, састаўленне якога патрабуе навуковых даследаванняў не толькі ў кабінетнай цішыні, але і непасрэдна на месцы. Для гэтага мы капалі археалагічныя шурфы, рабілі зандажы, адбівалі кавалкі тынку, агаляючы участкі старой цагляной кладкі. Усё гэта дазваляла прааналізаваць гісторыю развіцця комплексу.

А дзе лепш размясціць сховішча фондаў, экспрэс-бар, і, прабачце, санвузел? Канечне, у падвалах. Але яны амаль пахаваны ў зямлі. 250 кубаметраў зямлі давялося перакідаць амаль уручную, бо тэхніка па ачыстцы падвалаў, як гаворыцца, на мяжы фантастыкі.

Парадавалі нас і знаходкі: пячныя кафлі і чарапіца XVII стагоддзя, бытавая кераміка і шкло XVI-XVIII стагоддзяў, вырабы таго ж часу з металу, фрагмент скульптурнай кампазіцыі з фамільнага саркафага Сапегаў. Былі ўскрыты дзве васьмігранныя вежы, якія абаранялі манастыр з захаду. Знаходкі будуць перададзены ў музей.

БЕЗ ПЕРАБОЛЬШАННЯ можна сказаць, што мы ўдыхнулі жыццё ў сцены манастыра. Цёпла прайшла сустрэча з рыжанамі, якія з разуменнем і павагай аднесліся да нашай справы. Ім гэта не ў навіну, бо толькі адзін Рыжскі універсітэт штогод фарміруе дзесяць атрадаў рэстаўрацыйнага напрамку.

Вельмі плённай аказалася экскурсія клуба аматараў даўніны пры Палацы культуры МАЗ. Потым некаторыя члены клуба прыязджалі да нас, заставаліся працаваць, здымалі невялікія кінасюжэты пра стан Гальшанскага замка, манастыра францысканцаў, пра работы, якія вяліся ў ім. Магчыма, аматарскі фільм не пакіне абыякавымі многіх людзей, прымусіць іх задумацца.

Экскурсіі праводзілі, не шкадуючы часу: расказвалі ўсё, што ведаем пра Гальшаны, манастыр, замак. Было радасна бачыць разуменне ў вачах нашых субяседнікаў, адчуваць, што інфармацыя, якую мы паведамляем ў выглядзе кароткіх экскурсаў у гісторыю і культуру Беларусі, адкладваецца, абуджае думку.

Трэба заўважыць, што ў плане інфармацыі нам самім добра дапамог аўтар праекта рэстаўрацыі Уладзімір Сяргеевіч Маскалёў. Прыступаючы да стварэння праекта, ён з групай гісторыкаў СНВА «Белрэстаўрацыя» дакладна вывучыў гісторыю комплексу. Немалая заслуга Уладзіміра Сяргеевіча ва ўсведамленні намі карысці выконваемай работы, навуковай каштоўнасці вынікаў.

І ЦЯПЕР, займаючыся толькі даследчай часткай работы, мы паверылі ў заўтрашні дзень манастыра. Зразумелі, якую карысць прынясе ён, функцыяніруючы як аб'ект культуры. Карысць для Гальшан, раёна, усяго народа. Можа тады, нарэшце, устане ва ўвесь рост пытанне аб лёсе Гальшанскага замка?

МЫ ШЧАСЛІВЫЯ, што змаглі ўнесці свой канкрэтны ўклад у аднаўленне помнікаў старажытнасці. Але як сувымерыць тыя ўражанні, якія зрабілі на нас манастырскія комплексы ў Барунах, Вільнюсе? Крэўскі, Вільнюскі, Тракайскі замкі — вось дзе сапраўднае жыццё помнікаў!

Як нам вядома, у Беларусі былі яшчэ чатыры аналагічныя атрады, якія працавалі на раскопках Гродзенскага замка, на рэстаўрацыі касцёла кармелітаў у Мсціслаўлі, Мірскага замка, плыта ў Іўі. На наш погляд, для рэспублікі гэта ўсё-такі вельмі мала, бо, для прыкладу, у Латвіі штогод у працоўным семестры ўдзельнічае звыш 20 атрадаў такога напрамку. Неабходна, каб больш увагі стану помнікаў і іх аднаўленню надавала Таварыства аховы помнікаў.

Сёлета мы пералічылі на рахунак № 700115 Гродзенскага абкома камсамола 620 рублёў і 116 рублёў на рахунак № 702 Беларускага Фонда культуры для аднаўлення царквы Святога духу. Чым будзем займацца далей? Хочам пашырыць і зрабіць больш разнастайнымі формы нашай дзейнасці: сюды ўвойдзе распрацоўка (з выкарыстаннем і архіўнага матэрыялу) пэўных тэм і чытанне лекцый. Не кідаем мы і лапаты. Некаторыя з нас у верасні ўдзельнічалі ў раскопках на тэрыторыі помніка паркава-сядзібнага мастацтва XVIII—XIX стагоддзяў у Лошыцы, курганнай групы і паселішча IX—XIII стагоддзяў у вёсцы Ізбішча Лагойскага раёна. У пазнавальным плане шмат далі экскурсіі па памятных мясцінах Гродзеншчыны. Збіраемся наведаць Слонім, Сынкавічы, Жыравічы, Навагрудак, бо гісторыю трэба ведаць не толькі па падручніках.

І яшчэ. Не так даўно адкрыта Беларускае аддзяленне Савецкага Фонду культуры. Кожны жадаючы ў любым паштовым аддзяленні можа пералічыць грошы на рахунак № 702. Можна зрабіць мэтавы ўклад, г. зн. унесці грошы, указаўшы, на рэстаўрацыю якога канкрэтнага помніка яны прызначаюцца. Напрыклад, мы ў будучым годзе жадалі б пералічыць грошы за Ганаровага байца на рэстаўрацыю верхняга горада ў Мінску, у прыватнасці, на ўнікальны помнік эпохі Адраджэння — Святадухаўскую царкву.

Д. ЯЦКЕВІЧ,
камандзір ВНВА «Брама».
А. ДЗЯРКОВІЧ,
камісар атрада.

А ТЫ ПАДПІСАЎСЯ?

Што новае ў навуковых колах?

НА ГЭТА пытанне вам на працягу года будзе даваць адказ навукова-тэарэтычны часопіс «Веснік Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У. І. Леніна».

Часопіс друкуе тэарэтыка-метадалагічныя і аглядныя артыкулы па фізіцы, матэматыцы, механіцы, хіміі, біялогіі, геаграфіі, арыгінальныя работы па выніках важнейшых эксперыментаў у галіне фундаментальных і прыкладных навук. На старонках «Весніка» знаходзяць шырокае адлюстраванне пытанні літаратуразнаўства, моваэнаўства, журналістыкі, педагогікі, псіхалогіі, чытачы сістэматычна знаёмяцца з важнейшымі дасягненнямі беларускіх вучоных у названых галінах навукі.

БДУ імя У. І. Леніна пастаянна падтрымлівае трывалыя навуковыя сувязі з многімі ВНУ краіны, з універсітэтамі сацыялістычных краін. Нямала артыкулаў прысвячаецца сумесным даследаванням з вучонымі іншых навуковых цэнтраў.

У верасні часопіс экспанаваўся на VI Маскоўскай міжнароднай кніжнай выстаўцы-кірмашы. Асаблівую цікавасць публікацыі па прыродазнаўчых навуках выклікалі ў прадстаўнікоў фірм ЗША, Вялікабрытаніі, ФРГ, Нідэрландаў, сацыялістычных краін. Была ўнесена прапанова аб абмене навуковымі артыкуламі.

Асаблівасцю выдання з'яўляецца тое, што яно ў розьнічны продаж не паступае, а распаўсюджваецца толькі па падпісцы.

Часопіс выдаецца ў чатырох серыях. Усяго выходзіць 12 нумароў у год — па 3 нумары кожнай серыі.

Для даведкі. Серыя І. Індэкс 74851. Фізіка, матэматыка, механіка. Кошт — 2.85. Серыя ІІ. Індэкс 74852. Хімія, біялогія, геаграфія. Кошт — 2.55. Серыя ІІІ. Індэкс 74853. Гісторыя, філасофія, навуковы камунізм, эканоміка, права. Кошт — 2.40. Серыя IV. Індэкс 74854. Філалогія, журналістыка, педагогіка, псіхалогія. Кошт — 2.40.

Падпіску можна аформіць у любым паштовым аддзяленні.

П. БАРАНОЎСКІ,
адказны сакратар «Весніка БДУ імя У. І. Леніна».

Твой субяседнік — газета «Звязда»

ГАЗЕЦЕ «Звязда» — семдзесят гадоў. Яна — старэйшая партыйная газета Беларусі. Яе арганізатарамі і першымі рэдактарамі былі вядомыя бальшавікі-ленінцы М. Ф. Фрунзе і А. Ф. Мяснікоў. У гады Вялікай Айчыннай вайны выдавалася ў падполлі і партызанскай зоне.

Паважаныя таварышы!

Калі Вы хочаце ведаць пра важнейшыя падзеі жыцця рэспублікі, іх прынцыповую ацэнку, калі Вас цікавіць паглыблены аналіз падзей за мяжой, навіны навукі, тэхнікі, медыцыны, пытанні сацыяльнай справядлівасці, шляхі вырашэння сацыяльных праблем і г. д., раім Вам выпісаць нашу газету. Падпіска прымаецца на наступны год да 1 лістапада г. г. Кошт — 7 руб. 80 кап.

Рэдкалегія газеты «ЗВЯЗДА».

НЕКАЛЬКІ КАРЫСНЫХ ПАРАД

Як пазбегнуць стрэсу

ШМАТ ГАДОЎ назад стваральнік тэорыі стрэсу, вучоны з сусветным прызнаннем Ганс Селье выказаў думку, якая можа дапамагчы, калі што-небудзь пагражае душэўнай раўнавазе ці ўзнікаюць сумненні ў правільнасці сваіх паводзін. Вось яна: «Імкніся да вышэйшай з даступных табе мэт і не ўступай у барацьбу з-за дробязей».

Асабліва шкодны стрэс няўдач і марных надзей. Чалавек з яго высокаразвітай нервовай сістэмай вельмі чуллівы да такой псіхічнай траўмы. Аднак ёсць пэўныя парады, якія дапамагаюць у цяжкіх сітуацыях. Некаторыя з іх рэкамендаваў сам Селье. Можаце выбраць тое, што вам найбольш падыходзіць:

— пастулайце з іншымі так, як вы жадалі б, каб яны паступалі з вамі;

— прызнайце, што дасканаласць немагчыма, аднак у кожным відзе дасягненняў ёсць свая вяршыня, да якой неабходна імкнуцца;

— цаніце радасць сапраўднай прастаты жыццёвага ўкладу. Пазбягаючы ўсяго наўмыснага, паказнога, вы заслужыце прыхільнасць і любоў тых, хто вас акружае;

— з якой бы жыццёвай праблемай вы ні сутыкнуліся, узважце спачатку, ці каштуе яна таго, каб уступаць у барацьбу;

— пастулова сканцэнтроўвайце ўвагу на светлых баках жыцця. Мудрая прыказка гаворыць: «Бяры прыклад з сонечных гадзіннікаў — вядзі лік толькі радасным дням»;

— нішто не збянтэжвае больш, чым няўдача, нішто не падбадзёрвае мацней, чым поспех. Нават пасля знішчальнага паражэння змагацца з прыгнятаючай думкай аб няўдачы лепш за ўсё з дапамогай успамінаў пра поспехі. Гэта вельмі дзейсны сродак аднаўлення веры ў сябе, неабходнай для будучых перамог. Любому чалавеку ёсць пра што ўспомніць з гонарам;

— калі вас чакае засмучаючая непрыемная справа, не адкладывайце яе: ускрыйце нарыў, каб хутчэй пазбавіцца ад болю;

— каб навучыцца расслабляцца, карысна авалодаць прыёмамі аўтагеннай трэніроўкі. У гэтым вам дапамогуць псіхатэрапеўты.

Нарэшце, не забывайце, што няма гатовых рэцэптаў на ўсе выпадкі жыцця.

В. РАПАВЕЦ,
урач гарадскога кардыёдыспансера.

УЛАСНЫ СВЕТ

Ад вучня — да майстра

— Не моргайце... Увага. Гатова,— і сонны фатограф у чорным пакамечаным халаце, страціўшы да вас інтарэс, паклікаў:

— Наступны!..

МЫ ўжо неяк звykліся з тым, што фотакарткі, якія пры неабходнасці робім у фотаатэльe, рэдка прыводзяць нас у захапленне. Удачай лічым, калі можна абмежавацца адным візітам: не задавальняюць ні якасць, ні, галоўнае, «папяровы твар» (няўжо я такі і ў жыцці несімпатычны?).

Не ведаю, як вам, а мне пасля чарговай сапсаванай карткі прыйшла думка, што ў фотаатэлье працуюць ці часовыя людзі, ці тыя, каму не пашанцавала, няўдачнікі.

Са сцен ГПТВ-12 бытавога абслугоўвання насельніцтва выходзяць, на шчасце, не толькі такія гора-майстры. Для іншых вучылішча з'яўляецца толькі першай прыступкай у ажыццяўленні мары — стаць сапраўдным фатографам. Як, напрыклад, для майго добрага знаёмага Дзімы Вількіна.

Да паступлення ў вучылішча Дзіма, з яго слоў, меў даволі слабае ўражанне, што такое фотаапарат і што з ім рабіць — ні яго знаёмыя, ні родныя гэтай справай не захапляліся. І ўсё-такі ён зрабіў правільны выбар. Вучыўся лёгка, «пяцёркі» былі звычайнай адзнакай. Для дыплома абраў складаную тэму: «Фотаграфіка». Можна сказаць, вывучэнне тэмы працягваецца — вось ужо чатыры гады Дзіма працуе вучэбным майстрам па фатаграфіцы на кафедры нагляднай агітацыі ў тэатральна-мастацкім інстытуце.

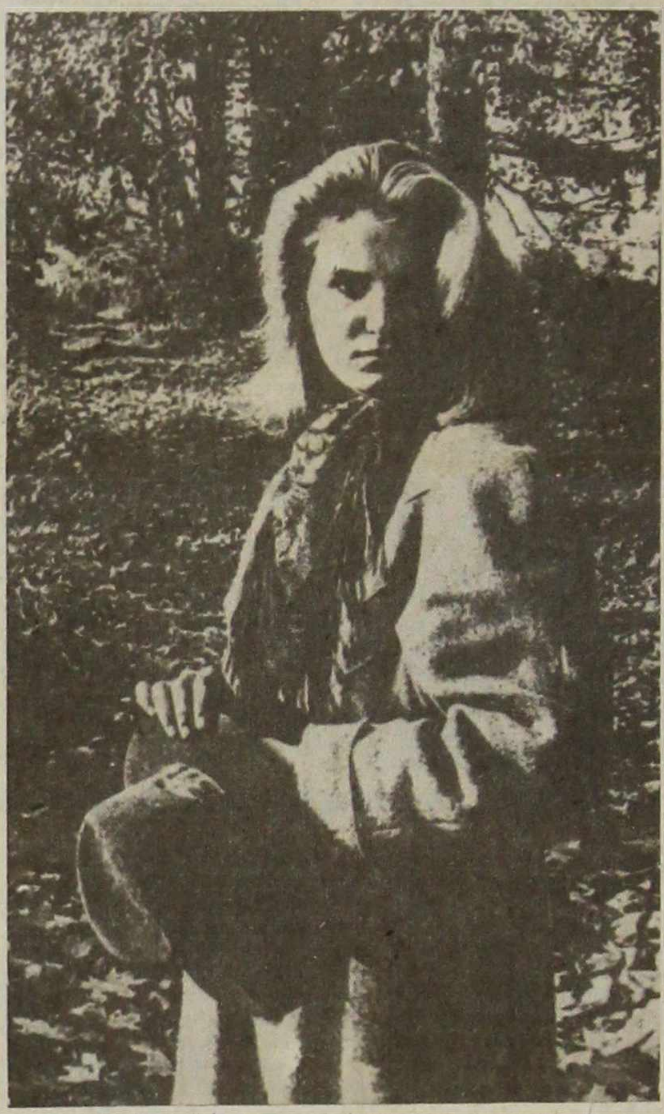

Чаго хоча Дзіма ад сябе? Скончыўшы вучылішча, зразумеў, што адукацыя на гэтым не канчыцца, захацеў і паступіў на аддзяленне журналістыкі завочнага факультэта БДУ. Праўда, заняткі па фотасправе трохі расчаравалі. Заданні для ўсіх аднолькавыя, без уліку падрыхтоўкі, здольнасцей, а галоўнае, хто не ўмеў трымаць фотаапарат у руках, так часцей за ўсё ніколі за яго і не возьмецца...

— Што Дзіма любіць больш за ўсё здымаць?

— Усё. Але не ўсё атрымліваецца.

Калегі-аднакурснікі лічаць, што здыманне рэпартажаў для яго — складаная задача. Лепш за ўсё ў Дзімкі атрымліваецца работа ў іншых жанрах: партрэце, пейзажы, эцюдзе... А можа, у гэтым яго перавага, а не абмежаванасць?

Разглядаць яго фотаздымкі — заўсёды задавальненне. Яму ўдаецца перадаць не толькі стан, настрой, падкрэсліць, вызначыць галоўную рысу героя, але і надаць пры гэтым сваё бачанне свету, свае рысы натуры: лірычнасць, прыхільнасць да роздуму, неметуслівыя адносіны да жыцця. Тады і атрымліваецца, на мой погляд, не проста фотаздымак, а фотакарціна (да таго ж высокі ўзровень яе тэхнічнага выканання). Сам Дзімка лічыць, што ён здымае «звычайна». І ў гэтым адказе праглядвае яшчэ адна яго адметная рыса — сціпласць.

— Дзіма, чаго ты хочаш ад сабе як фатографа?

— Стаць вялікім. Мець поспех. Каб людзі глядзелі мае здымкі і адразу пазнавалі: гэта Вількін. Не, не пішы, жартую. А калі сур'ёзна... Проста вельмі прыемна, няхай прагучыць банальна, несці ў свет сваю, маленькую радасць. Прыемна, калі партрэт падабаецца не толькі мне, а, галоўнае, майму герою...

Летась Д. Вількін быў узнагароджаны дыпломам III ступені на Усесаюзным конкурсе «Наша жыццё» (за серыю партрэтаў).

А. ВІХРОВА,
наш кар.

Фота Д. ВІЛЬКІНА.

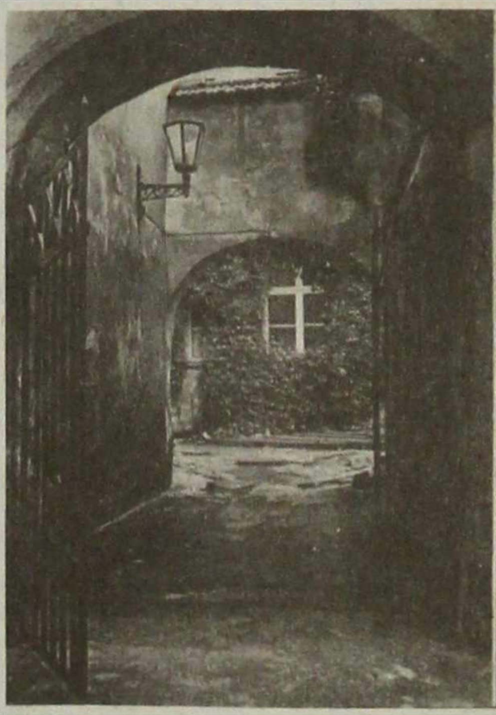

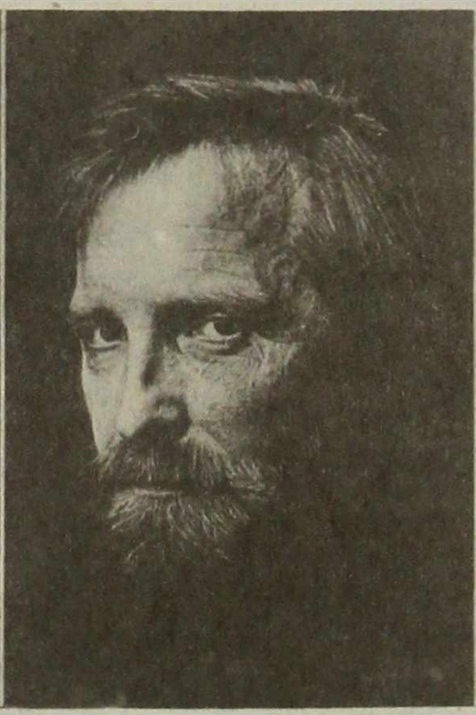

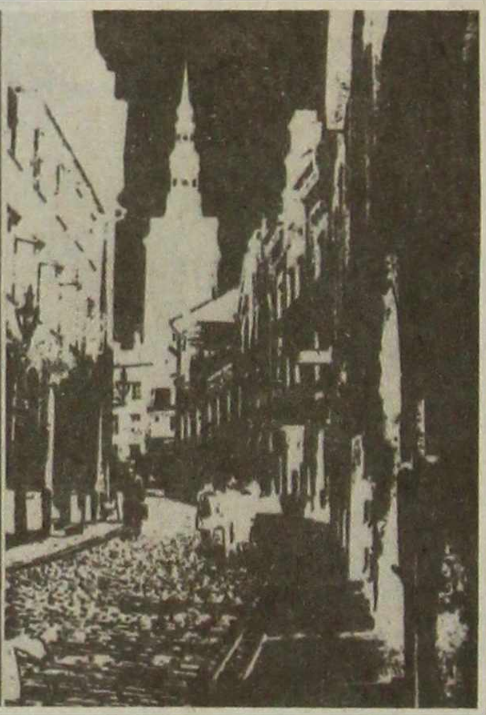

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка «Чырвоная зорка» МВПА імя Я. Коласа.
15 кастрычніка 1987 г.
Зак. 1590.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБРУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4, ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

В. а. рэдактара З. А. АЛЯШКЕВІЧ.